



**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului declarat de Întreprinderea cu Capital Străin „Premier Energy Distribution” Societate pe Acțiuni,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea cu Capital Străin „Boyaros” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Premier Energy Distribution” Societatea pe Acțiuni, intervenienți accesorii Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni, Societatea cu Răspundere Limitată „Premier Energy” și Societatea pe Acțiuni „Moldcarton” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei din 07 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău

(Dosarul nr. 2rac-239/22
NR. PIGD 2-19076651-01-2rac-04102022)

Recursul declarat până la 01 septembrie 2023. Compensarea cheltuielilor de asistență juridică suportate în cadrul unui proces civil anterior. Încasarea cheltuielilor de asistență juridică poate fi dispusă doar în măsură în care suportarea acestora este probată în mod cert și efectiv.

Judecătoria Chișinău, sediul Centru, jud. – E. Galușceac
Curtea de Apel Chișinău, jud. – A. Malfi, V. Cotorobai, I. Țurcan

02 iunie 2025

Textul corespunde originalului

Examinând în ședință publică recursul declarat de Întreprinderea cu Capital Străin „Premier Energy Distribution” Societate pe Acțiuni

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă

Oxana Parfeni, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 18 februarie 2019, ÎCS „Boyaros” SRL a depus o cerere de chemare în judecată împotriva ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, succesor în drepturi al ÎCS „Red Union Fenosa” SA, intervenienți accesorii BC „Energbank” SA, SRL „GNF Furnizare Energie” și SA „Moldcarton” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică (f. d. 2-4, vol. I).

2. În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamanta ÎCS „Boyaros” SRL a indicat că, în perioada 05 februarie 2010 - 24 octombrie 2018, s-a examinat acțiunea depusă de ÎCS „Boyaros” SRL împotriva ÎCS „Red Union Fenosa” SA privind constatarea rezoluțiunii contractelor nr. 1-1 din 25 aprilie 2008 și nr. 1-2 din 25 aprilie 2008, privind cesiunea unor datorii ale ÎM „Moldcarton” SA între ÎCS „Boyaros” SRL și ÎCS „Red Union Fenosa” SA.

3. Prin hotărârea din 05 decembrie 2016 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de ÎCS „Boyaros” SRL a fost respinsă integral.

4. Prin decizia din 17 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de ÎCS „Boyaros” SRL, casată hotărârea din 05 decembrie 2016 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care a fost admisă în parte acțiunea înaintată de ÎCS „Boyaros” SRL. S-a constatat rezoluțiunea contractului nr. 1-1 din 25 aprilie 2008 privind cesiunea datoriilor conform graficului ale ÎM „Moldcarton” SA în sumă de 1 000 000 dolari SUA, încheiat între ÎCS „Boyaros” SRL, ÎCS „Red Union Fenosa” SA și ÎM „Moldcarton” SA cu eliberarea părților de obligația de a presta rezultată din contractul nr. 1-1 din 25 aprilie 2008. S-a constatat stingerea drepturilor și obligațiilor ÎCS „Boyaros” SRL, ÎCS „Red Union Fenosa” SA și BC „Energbank” SA rezultate din garanția bancară nr. 161 din 25 aprilie 2008. S-a constatat stingerea drepturilor și obligațiilor ÎCS „Boyaros” SRL și BC „Energbank” SA rezultate din contractul din 25 aprilie 2008 privind emiterea garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, din contractul de amanet din 25 aprilie 2008 privind garantarea executării obligațiilor rezultate din emiterea garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, cu acordurile adiționale nr. 1 din

22 iulie 2008, nr. 2 din 16 septembrie 2008, nr. 3 din 12 martie 2009, nr. 4 din 16 iunie 2009, nr. 5 din 26 februarie 2010 și nr. 6 din 06 august 2010. S-a constatat rezoluțiunea contractului nr. 1-2 din 25 aprilie 2008 privind cesiunea datoriilor curente ale ÎM „Moldcarton” SA în sumă de 9 967 939,65 de lei, încheiat între ÎCS „Boyaros” SRL, ÎCS „Red Union Fenosa” SA și ÎM „Moldcarton” SA cu eliberarea părților de obligația de a presta rezultată din contractul nr. 1-2 din 25 aprilie 2008. S-a încasat de la ÎM „Moldcarton” SA în beneficiul ÎCS „Boyaros” SRL suma prestațiilor executate în mărime de 6 977 557,79 de lei în baza actelor de cesiune de creanță nr. 1-2/1 din 06 mai 2008, nr. 1-2/2 din 08 mai 2008, nr. 1-2/3 din 15 mai 2008, nr. 1-2/4 din 23 mai 2008, nr. 1-2/5 din 29 mai 2008, nr. 1-2/6 din 05 iunie 2008 și nr. 1-2/7 din 12 iunie 2008. În rest, a fost respinsă cerința înaintată de ÎCS „Boyaros” SRL cu privire la încasarea sumei de 7 846 406 de lei cu titlu de dobândă, ca neîntemeiată. S-a încasat de la ÎCS „Red Union Fenosa” SA în beneficiul ÎCS „Boyaros” SRL suma de 87 500 de lei cu titlu de cheltuieli aferente judecării cauzei în prima instanță și în instanța de apel.

5. Prin încheierea din 24 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, recursul depus de ÎCS „Red Union Fenosa” SA a fost declarat inadmisibil.

6. Reclamanta a menționat că cererea de chemare în judecată s-a examinat în instanțele naționale circa 9 (nouă) ani.

7. A precizat ÎCS „Boyaros” SRL că a suportat cheltuieli pentru asistență juridică în sumă totală de 359 518 lei care au fost efectiv achitate BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii” și care urmează a fi încasate de la ÎCS „Red Union Fenosa” SA care a pierdut procesul.

8. În cadrul procesului de judecată cheltuielile de asistență juridică suportate de ÎCS „Boyaros” SRL nu au fost solicitate și respectiv, nu au fost încasate. Totodată, volumul lucrului efectuat de avocați în cadrul procesului judiciar este confirmat prin materialele de la dosarul cauzei nr. 2e-2501/13.

9. În drept, reclamanta ÎCS „Boyaros” SRL și-a întemeiat pretențiile în baza dispozițiilor art. 90, 94 și 96 din Codul de procedură civilă.

10. Reclamanta ÎCS „Boyaros” SRL a solicitat încasarea de la ÎCS „Red Union Fenosa” SA în beneficiul ÎCS „Boyaros” SRL a sumei de 359 518 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

11. Prin hotărârea din 24 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a fost admisă cererea de chemare în judecată depusă de ÎCS „Boyaros” SRL. S-a încasat de la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA în beneficiul ÎCS „Boyaros” SRL suma de 359 518 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică acordată (f. d. 128, 139-144, vol. I).

12. Prin decizia din 26 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, casată hotărârea din 24 ianuarie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru și emisă o hotărâre nouă prin care a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de ÎCS „Boyaros” SRL împotriva ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, intervenienți accesorii BC „Energbank” SA, ÎCS „GNF Furnizare Energie” SRL și ÎM „Moldcarton” SA cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică (f. d. 53, 54-71, vol. II).

13. La 17 septembrie 2021, SRL „Boyaros”, reprezentată de avocata Cristina Filat, a declarat recurs împotriva deciziei din 26 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe (f. d. 74-80, vol. II).

14. Prin decizia din 17 noiembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de SRL „Boyaros”, reprezentată de avocata Cristina Filat, casată decizia din 26 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f. d. 129-139, vol. II).

15. Prin decizia din 07 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a fost respins apelul declarat de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA și menținută hotărârea din 24 ianuarie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (f. d. 218, 219-236, vol. II).

16. La 08 iulie 2022, ÎCS „Premier Energy Distribution” SA a declarat recurs împotriva deciziei din 07 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu adoptarea unei noi hotărâri în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă (f. d. 1-5, vol. III).

17. În motivarea recursului, recurenta ÎCS „Premier Energy Distribution” SA a indicat că atât instanța de fond, cât și instanța de apel au încălcat prevederile art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă, compensând în totalitate cheltuielile de asistență juridică pretinse de ÎCS „Boyaros” SRL, deși acțiunea de bază a fost admisă doar în parte, precum și art. 94 alin. (2) din Codul de procedură civilă, deși în acțiunea de bază au figurat patru copârâți.

18. Totodată, a evidențiat că, pentru dovedirea pretențiilor sale, ÎCS „Boyaros” SRL a prezentat în instanța de apel contractul în baza căruia au fost prestate serviciile de asistență juridică de către BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii”, în cadrul procesului judiciar privind rezilierea acordului nr. 1 și a contractelor de cesiune nr. 1-1 și nr. 1-2 din 25 aprilie 2008, constatarea stingerii efectelor garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, restituirea prestațiilor și

plata dobânzilor de întârziere: contractul de prestare a serviciilor nr. 03/03-10 din 03 martie 2010 și acordul adițional la acesta din 04 aprilie 2012.

19. De asemenea, pentru demonstrarea sumelor plătite în baza acestui contract, ÎCS „Boyaros” SRL a prezentat facturile seria și numărul WH 4033466 din 11 martie 2017 și WH 4033484 din 15 mai 2017 în valoare de 332 518 lei, care nu conțin nici o informație cu privire la contractul în baza căruia au fost emise, natura serviciilor și, eventual, dosarul în cadrul căruia au fost prestate respectivele servicii.

20. A afirmat că, în absența unei informații concludente cu privire la natura serviciilor prestate, facturile WH 4033466 din 11 martie 2017 și WH 4033484 din 15 mai 2017 nu pot face dovada emiterii lor în conformitate cu contractul de prestare a serviciilor nr. 03/03-10 din 03 martie 2010 și acordul adițional la acesta din 04 aprilie 2012, din moment ce în dosar există dovezi că BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii” a prestat servicii ÎCS „Boyaros” SRL în alte 7-8 dosare, nedemonstrându-se legătura lor cu procesul judiciar privind rezilierea acordului nr. 1 și a contractelor de cesiune nr. 1-1 și nr. 1-2 din 25 aprilie 2008, constatarea stingerii efectelor garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, restituirea prestațiilor și plata dobânzilor de întârziere.

21. Instanța de apel a considerat în mod arbitrar că facturile WH 4033466 din 11 martie 2017 și WH 4033484 din 15 mai 2017 fac dovada plăților în temeiul contractului de prestare a serviciilor nr. 03/03-10 din 03 martie 2010 și acordului adițional la acesta din 04 aprilie 2012.

22. La 18 octombrie 2022 și la 31 ianuarie 2023, ÎCS „Premier Energy Distribution” SA a depus cereri de recurs suplimentare, menționând că, referitor la temeiurile de casarea pe care le-a menționat în cererea de apel, dar și în cadrul pledoariilor privind încălcarea de către instanța de fond a art. 94 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, instanța de apel s-a pronunțat printr-un alineat sumar, în termeni generali, fără a da un răspuns clar argumentelor invocate, fără a face o analiză a lor și fără a le da o apreciere (f. d. 27-29, 56 vol. III).

23. La 04 octombrie 2022, în adresa ÎCS „Premier Energy” SRL, ÎM „Moldcarton” SA, BC „Energbank” SA și ÎCS „Boyaros” SRL a fost expediată copia recursului declarat de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f. d. 17, vol. III).

24. La 10 octombrie 2022, prin intermediul poștei electronice, ÎCS „Premier Energy” SRL a depus referință, solicitând admiterea recursului declarat de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA (f. d. 18-20, vol. III).

25. La 27 octombrie 2022, ÎCS „Boyaros” SRL, reprezentată de avocata Cristina Filat, a depus referință, solicitând declararea recursului depus de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA ca fiind inadmisibil sau, după caz, respingerea recursului depus de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA (f. d. 31-33, vol. III).

26. La 04 noiembrie 2022 și la 02 aprilie 2024, prin intermediul poștei electronice, BC „Energbank” SA a depus referință, solicitând declararea recursului depus de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA ca fiind inadmisibil sau, după caz, respingerea recursului depus de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA (f. d. 38-42, 124-127, vol. III).

27. Prin încheierea din 01 februarie 2023 a Curții Supreme de Justiție, s-a considerat admisibil recursul declarat de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA și s-a transmis în complet de 5 judecători pentru examinare în fond (f. d. 66, vol. III).

28. Conform art. 3 din Legea nr. 224 din 31.07.2024 pentru modificarea unor acte normative aspecte de procedură privind activitatea instanțelor judecătorești), art. 13 din [Legea nr.64/2023](#) cu privire la Curtea Supremă de Justiție, s-a completat cu alineatul (5¹), conform căruia, până la începerea activității Curții Supreme de Justiție în noua componentă, președintele Curții formează completele de judecată. Curtea Supremă de Justiție va examina în complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinare completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.

29. Astfel, Completul de judecată relevă că, prin prisma art. 13 alin. (5¹) din Legea nr. 64 din 30 martie 2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție (*introdus prin Legea nr. 224 din 31 iulie 2024, în vigoare din 16 august 2024*), prezenta cauză urmează a fi examinată în ordine de recurs în complet de 3 judecători, de către completul de judecători din care face parte judecătorul raportor, potrivit fișei de repartizare a cauzei, generate de Programul Integrat de Gestionare a Dosarelor.

30. În speță, pentru elucidarea problemelor invocate în recursul declarat de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA împotriva deciziei din 07 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat oportun invitarea participanților la proces în ședința de judecată publică stabilită pentru data de 11 februarie 2025, cu citarea acestora la Curtea Supremă de Justiție.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

31. Prin Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, în vigoare 18 august 2023, cu excepția art. IV, V pct. 1-9 și 11-16 și art. VII – 01 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr. 318-321 art. 570 din 18 august 2023, au fost introduse modificări în Codul de procedură civilă, inclusiv la capitolul XXXVIII – Recursul, secțiunea a 2-a, recursul împotriva actelor de dispoziție ale curților de apel.

32. Art. XI alin. (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023:

„(3) Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor.”

33. Din sensul normei de drept enunțate, rezultă că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, *cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.*

34. În această consecvență, se deduce că recursul declarat de ÎCS „Boyaros” SRL împotriva deciziei din 07 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, va fi examinat prin prisma temeiurilor stipulate în redacția art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare până la 01 septembrie 2023.

35. Art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.”

36. Art. 432 alin. (2), (3), (4) din Codul de procedură civilă (în redacția legii în vigoare la data depunerii cererii de recurs):

„(2) Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

(3) Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

(4) Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.”

37. Art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă (în redacția legii în vigoare de la 01 septembrie 2023):

„(3) Dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.”

38. Art. 13 alin. (5¹) din Legea cu privire la Curtea Supremă de Justiție:

„(5¹) Până la începerea activității Curții Supreme de Justiție în noua componență, președintele Curții formează completele de judecată. Curtea Supremă de Justiție va examina în complete de 3 judecători cererile de recurs, cererile de recurs în anulare și cererile de revizuire, care au fost inițial repartizate spre examinare completelor din 5 judecători. Acestea vor fi examinate de completul de judecători din care face parte judecătorul raportor.”

39. Art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă (în redacția legii în vigoare de la 01 septembrie 2023):

„(1) Judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragerea în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

40. Art. 444 din Codul de procedură civilă (în redacția legii în vigoare de la 01 septembrie 2023):

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art. 432 alin. (1) lit. b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”

41. Art. 445 alin. (1) lit. b), alin. (3) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța, după ce judecă recursul, este în drept:

b) să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.”

(3) În urma examinării recursului, instanța de recurs emite o decizie care rămâne irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se consideră a fi emisă din momentul plasării acesteia pe pagina web a Curții Supreme de Justiție.”

42. Art. 82 din Codul de procedură civilă (în redacția legii în vigoare la data judecării litigiului de bază):

„Cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.”

43. Art. 90 lit. i) din Codul de procedură civilă:

„Din cheltuielile de judecare a cauzei fac parte:

i) cheltuielile de asistență juridică.”

44. Art. 94 alin. (1) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească, la cerere, părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de judecată. Dacă acțiunea reclamantului a fost admisă parțial, acestuia i se compensează cheltuielile de judecată proporțional părții admise din pretenții, iar pârâtului – proporțional părții respinse din pretențiile reclamantului.”

45. Art. 96 alin. (1), (1¹) din Codul de procedură civilă:

„(1) Instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile ei de asistență juridică, în măsura în care acestea au fost reale, necesare și rezonabile.

(1¹) Cheltuielile menționate la alin. (1) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată în judecată de un avocat.”

46. Art. 63 alin. (1), (2), (4) din Legea nr. 1260 din 19 iulie 2002 cu privire la avocatură:

„(1) Munca avocatului este remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice și juridice.

(2) Mărimea onorariului se stabilește prin acordul părților și nu poate fi schimbată de autoritățile publice sau de instanța de judecată.

(4) Cheltuielile suportate de client în legătură cu acordarea de către avocat a asistenței juridice la apărarea drepturilor și intereselor lui legitime în cauzele penale, civile și administrative urmează a fi compensate integral și proporțional cerințelor admise (respinse) de partea adversă.”

47. Art. 64 alin. (8) din Statutul profesiei de avocat:

„(8) Onorariile pot fi stabilite astfel:

a) onorarii orare;

b) onorarii fixe (forfetare);

c) onorarii de succes;

d) onorarii formate din combinarea criteriilor de la lit. a), b) și c).”

48. Art. 2 din Legea contabilității nr. 113 din 27 aprilie 2007:

„Prevederile prezentei legi se aplică tuturor persoanelor juridice și fizice care desfășoară activitate de întreprinzător, organizațiilor necomerciale, inclusiv instituțiilor publice, notarilor, avocaților, mediatorilor, administratorilor autorizați și birourilor înființate

de aceștia, executorilor judecătorești, precum și reprezentanțelor și filialelor întreprinderilor (organizațiilor) nerezidente, înregistrate în Republica Moldova (denumite în cele ce urmează entități), indiferent de domeniul de activitate, tipul de proprietate și forma juridică de organizare.”

49. Art. 3 alin. (1) din Legea contabilității nr. 113 din 27 aprilie 2007:

„(1) În sensul prezentei legi, noțiunile de mai jos semnifică: [...] *document primar* – confirmare documentară (pe suport de hârtie sau în formă electronică) care justifică efectuarea operațiunii economice, acordă dreptul de a o efectua sau certifică producerea unui eveniment.”

50. Art. 19 alin. (1)-(3) din Legea contabilității nr. 113 din 27 aprilie 2007:

„(1) Faptele economice se contabilizează în baza documentelor primare și centralizatoare.

(2) Documentele primare se întocmesc în timpul efectuării operațiunii, iar dacă aceasta este imposibil – nemijlocit după efectuarea operațiunii sau după producerea evenimentului.

(3) Entitatea utilizează formulare tipizate de documente primare, aprobate de Ministerul Finanțelor. În lipsa formularelor tipizate sau dacă acestea nu satisfac necesitățile entității, entitatea elaborează și utilizează formulare de documente, aprobate de conducerea ei, cu respectarea cerințelor alin. (6).”

MOTIVAREA INSTANȚEI

51. Cu referire la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată constată că recurenta s-a conformat prevederilor art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, indicat la para. 35 și a depus în termen recursul, or, copia deciziei motivate din 07 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău a fost notificată recurentei, în mod electronic, la 20 septembrie 2022 (f. d. 237, vol. II), iar cererea de recurs a fost depusă la 08 iulie 2022 (f. d. 1, vol. III).

52. Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, audiind opinia reprezentantului recurentei ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, în baza procurii Vitalie Burunciuc și a reprezentantului intimitei SRL „Boyaros” – avocata Cristina Filat, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere parțială a cererii de chemare în judecată depusă de ÎCS „Boyaros” SRL, din motivele ce succed.

53. Recapitulând esența litigiului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că prin hotărârea din 05 decembrie 2016 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, în cauza civilă nr. 2e-2501/13, a fost respinsă acțiunea înaintată de ÎCS „Boyaros” SRL împotriva ÎCS „Red Union Fenosa” SA, ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare” SRL, ÎM „Moldcarton” SA și BC „Energbank” SA cu privire la constatarea rezoluțiunii actelor juridice (f. d. 51-51 verso, vol. I).

54. Prin decizia din 17 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, a fost admis apelul declarat de ÎCS „Boyaros” SRL, casată hotărârea din 05 decembrie 2016 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău, cu pronunțarea unei hotărâri noi prin care a fost admisă în parte acțiunea înaintată de ÎCS „Boyaros” SRL. S-a constatat rezoluțiunea contractului nr. 1-1 din 25 aprilie 2008 privind cesiunea datoriilor conform graficului ale ÎM „Moldcarton” SA în sumă de 1 000 000 dolari SUA, încheiat între ÎCS „Boyaros” SRL, ÎCS „Red Union Fenosa” SA și ÎM „Moldcarton” SA cu eliberarea părților de obligația de a presta rezultată din contractul nr. 1-1 din 25 aprilie 2008. S-a constatat stingerea drepturilor și obligațiilor ÎCS „Boyaros” SRL, ÎCS „Red Union Fenosa” SA și BC „Energbank” SA rezultate din garanția bancară nr. 161 din 25 aprilie 2008. S-a constatat stingerea drepturilor și obligațiilor ÎCS „Boyaros” SRL și BC „Energbank” SA rezultate din contractul din 25 aprilie 2008 privind emiterea garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, din contractul de amanet din 25 aprilie 2008 privind garantarea executării obligațiilor rezultate din emiterea garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, cu acordurile adiționale nr. 1 din 22 iulie 2008, nr. 2 din 16 septembrie 2008, nr. 3 din 12 martie 2009, nr. 4 din 16 iunie 2009, nr. 5 din 26 februarie 2010 și nr. 6 din 06 august 2010. S-a constatat rezoluțiunea contractului nr. 1-2 din 25 aprilie 2008 privind cesiunea datoriilor curente ale ÎM „Moldcarton” SA în sumă de 9 967 939,65 de lei, încheiat între ÎCS „Boyaros” SRL, ÎCS „Red Union Fenosa” SA și ÎM „Moldcarton” SA cu eliberarea părților de obligația de a presta rezultată din contractul nr. 1-2 din 25 aprilie 2008. S-a încasat de la ÎM „Moldcarton” SA în beneficiul ÎCS „Boyaros” SRL suma prestațiilor executate în mărime de 6 977 557,79 de lei în baza actelor de cesiune de creanță nr. 1-2/1 din 06 mai 2008, nr. 1-2/2 din 08 mai 2008, nr. 1-2/3 din 15 mai 2008, nr. 1-2/4 din 23 mai 2008, nr. 1-2/5 din 29 mai 2008, nr. 1-2/6 din 05 iunie 2008 și nr. 1-2/7 din 12 iunie 2008. În rest, a fost respinsă cerința înaintată de ÎCS „Boyaros” SRL cu privire la încasarea sumei de 7 846 406 de lei cu titlu de dobândă, ca neîntemeiată. S-a încasat de la ÎCS „Red Union Fenosa” SA în beneficiul ÎCS „Boyaros” SRL suma de 87 500 de lei cu titlu de cheltuieli aferente judecării cauzei în prima instanță și în instanța de apel (f. d. 5-15 verso, vol. I).

55. Prin încheierea din 24 octombrie 2018 a Curții Supreme de Justiție, s-au considerat inadmisibile recursurile declarate de ÎCS „Red Union Fenosa” SA, ÎCS „Gas Natural Fenosa Furnizare” SRL și Krasimir Dachev Banchev, reprezentat de avocata Cristina Filat (f. d. 16-24, vol. I).

56. În cadrul examinării cauzei anterioare, ÎCS „Boyaros” SRL a fost reprezentată de către Biroul Asociat de Avocați „Păduraru Brașoveanu & Partenerii”.

57. După cum denotă actele cauzei, ÎCS „Boyaros” SRL înaintând acțiunea împotriva ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, succesor în drepturi al ÎCS „Red Union Fenosa” SA, intervenienți accesorii BC „Energbank” SA, SRL „GNF Furnizare Energie” și SA „Moldcarton”, a solicitat încasarea de la ÎCS „Red Union Fenosa” SA în beneficiul ÎCS „Boyaros” SRL a sumei de 359 518 lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică (f. d. 2-4, vol. I).

58. Fiind investită cu judecarea fondului litigiului, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 24 ianuarie 2020, a admis cererea de chemare în judecată depusă de ÎCS „Boyaros” SRL și a încasat de la ÎCS „Premier Energy Distribution” SA în beneficiul ÎCS „Boyaros” SRL suma de 359 518 lei, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică acordată (f. d. 128, 139-144, vol. I).

59. Judecând cauza în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 26 mai 2021, a admis apelul declarat de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, a casat hotărârea din 24 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru și a emis o hotărâre nouă prin care a respins, ca fiind neîntemeiată, cererea de chemare în judecată depusă de ÎCS „Boyaros” SRL împotriva ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, intervenienți accesorii BC „Energbank” SA, ÎCS „GNF Furnizare Energie” SRL și ÎM „Moldcarton” SA cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică (f. d. 53, 54-71, vol. II).

60. Prin decizia din 17 noiembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de SRL „Boyaros”, reprezentată de avocata Cristina Filat, casată decizia din 26 mai 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată (f. d. 129-139, vol. II).

61. Judecând cauza în ordine de apel, după rejudecare, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 07 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, a respins apelul declarat de ÎCS „Premier Energy Distribution” SA și a menținut hotărârea din 24 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f. d. 218, 219-236, vol. II).

62. Întru argumentarea soluțiilor adoptate, instanța de fond și instanța de apel au reținut că, în susținerea pretențiilor ÎCS „Boyaros” SRL a anexat la cererea de chemare în judecată, copia bonurilor de plată seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012, în sumă de 10 000 de dolari, copia bonului de plată seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017, în suma de 7 000 de dolari și copia bonului de plată seria XL nr. 849193 din 03 martie 2017, în sumă de 5 000 de dolari, precum că ÎCS „Boyaros” SRL a achitat BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii”, plată pentru acordarea asistenței juridice în baza contractului nr. 03/03-10 din 03 martie 2010 și acordului adițional din 04 aprilie 2012.

63. Prima instanță și instanța de apel au constatat că bonurile respective reprezintă valoarea muncii prestate de către BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii” pentru serviciile de asistență juridică în cauza pentru care se pretinde încasarea, adică onorariul acestuia, or potrivit art. 63 alin. (1) și (2) din Legea cu privire la avocatură, munca avocatului este remunerată din contul onorariilor primite de la persoanele fizice și juridice. Mărimea onorariului se stabilește prin acordul părților și nu poate fi schimbată de autoritățile publice sau de instanța de judecată.

64. La fel, instanțele de judecată ierarhic inferioare au stabilit că facturile seria MA nr. 0925437 din 04 aprilie 2012, seria MA nr. 0925438 din 04 aprilie 2012, seria MA nr. 0925416 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925417 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925449 din 12 septembrie 2012, seria MA nr. 2621392 din 01 februarie 2013, seria MA nr. 2621390 din 31 ianuarie 2013, seria MA nr. 2621432 din 08 noiembrie 2013 și seria WH nr.4033466 din 11 martie 2017, atașate la materialele dosarului, sunt documente de strictă evidență și corespund întocmai Legii contabilității nr.113-XVI din 27 aprilie 2007.

65. Prin urmare, facturile și bonurile de plată emise de BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii”, constituie formulare tipizate de documente cu regim special. Or, în temeiul art. 2 din Legea contabilității nr. 113-XVI din 27 aprilie 2007 la prestare serviciilor, avocații se conduc de Legea contabilității, iar la achitarea acestora eliberează un document primar cu regim special.

66. Astfel, prima instanță și instanța de apel au conchis că au fost efectuate de către ÎCS „Boyaros” SRL cheltuieli de judecată în valoare de 22 000 de dolari SUA, suma echivalentă a 359 518 de lei, conform ratelor de schimb (cursului valutar) stabilite de către Banca Națională a Republicii Moldova, la 14 iunie 2012 și respectiv, la 03 martie 2017, reprezentând onorariu biroului asociat de avocați, conform ordinului de plată seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017, a ordinului de plată seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012 și a ordinului de plată seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012, deoarece achitarea serviciilor se face în baza unui ordin de plată ce atestă încasarea numerarului pentru prestarea serviciilor, or potrivit art. 3 din Legea cu privire la serviciile de plată și moneda electronică nr. 114 din 18 mai 2012, ordin de plată reprezintă dispoziție a plătitorului sau a beneficiarului plății adresată prestatorului său de servicii de plată pentru executarea unei operațiuni de plată.

67. Instanța de fond și instanța de apel au stabilit că în cauza dedusă judecării a fost stabilită prezența condițiilor pentru încasarea sumei solicitate, și anume, a onorariului determinat de părți și achitat în baza bonurilor de plată determinate.

68. Analizând dovezile prezentate, instanțele de judecată ierarhic inferioare au ajuns la concluzia de a compensa cheltuielile de asistență juridică în sumă de 359 518 lei fiind reală, necesară și rezonabilă.

69. Efectuând controlul judiciar al deciziei din 07 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și al hotărârii din 24 ianuarie 2020 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că, la adoptarea hotărârilor sale, instanțele de judecată ierarhic inferioare au interpretat eronat normele de drept material și au dat o apreciere greșită materialului probator anexat la dosar, fapt ce a dus la soluționarea greșită a cauzei.

70. În debut, Completul de judecată consideră necesar de a menționa că cheltuielile de judecare a cauzei pornesc de la principiul independenței procesuale a fiecărei părți în procesul civil și au caracter de sancțiune procedurală, iar ca fundament – răspunderea civilă delictuală și culpa procesuală a părții care a pierdut procesul. Prin obligarea la plata acestora, trebuie să se realizeze acoperirea integrală a prejudiciului cauzat părții care a câștigat procesul.

71. Raportând normele de drept material enunțate la para. 42-50 la materialul probator administrat în lucrările dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că ÎCS „Boyaros” SRL a anexat la cererea de chemare în judecată, în copie, bonul de plată seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012, în sumă de 10 000 de dolari (f. d. 25, vol. I), bonul de plată seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017, în suma de 7 000 de dolari SUA (f. d. 26, vol. I) și bonul de plată seria XL nr. 849193 din 03 martie 2017, în sumă de 5 000 de dolari (f. d. 27, vol. I).

72. Potrivit contractului de asistență juridică nr. 03/03-10 din 03 martie 2010 încheiat între ÎCS „Boyaros” SRL și BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii”, părțile contractante au convenit asupra prestării de către BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii” a serviciilor de asistență juridică în cauza civilă la acțiunea ÎCS „Boyaros” SRL împotriva ÎCS „Red Union Fenosa” SA și ÎM „Moldcarton” SA cu privire la constatarea rezoluțiunii contractelor de cesiunea a creanțelor din 25 aprilie 2008 (f. d. 82, vol. II).

73. Totodată, potrivit pct. 3 și 4 din contractul de asistență juridică nr. 03/03-10 din 03 martie 2010, părțile au convenit asupra unui onorariu fix în mărime de 30 000 de lei și asupra unui onorariu de succes, care urma a fi stabilit conform unui contract adițional.

74. Conform pct. 5 din acordul adițional din 04 aprilie 2012 la contractul de asistență juridică nr. 03/03-10 din 03 martie 2010, ÎCS „Boyaros” SRL și BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii” au convenit asupra următoarelor onorarii fixe: 17 000 USD – onorariu care urma a fi achitat în termen de 15 zile după

semnarea acordului adițional și va acoperi datoria de 27 000 de lei constatată prin actul părților din 04 aprilie 2012; 5 000 USD – pentru examinarea cauzei în instanță de apel, sumă ce urma a fi achitată în termen de 5 zile după pronunțarea deciziei în instanță de apel; 3 000 USD – pentru examinarea cauzei în ordine de recurs, ce urma a fi achitat în termen de 5 zile după pronunțarea hotărârii și onorariu de succes în mărime de 2 % din sumele încasate în favoarea clientului din suma de 6 977 557,79 de lei, în termen de 5 zile după încasarea efectivă a sumelor la contul debitorului. Totodată, în pct. 7 din acordul adițional din 04 aprilie 2012, părțile au stabilit onorariul pentru pregătirea și examinarea cauzelor la CtEDO (f. d. 83, vol. II).

75. Din actele și lucrările dosarului, se atestă că, în cadrul examinării cauzei în instanța de apel, ÎCS „Boyaros” SRL a prezentat facturile seria MA nr. 0925437 din 04 aprilie 2012, seria MA nr. 0925438 din 04 aprilie 2012, seria MA nr. 0925416 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925417 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925449 din 12 septembrie 2012, seria MA nr. 2621392 din 01 februarie 2013, seria MA nr. 2621390 din 31 ianuarie 2013, seria MA nr. 2621432 din 08 noiembrie 2013 și seria WH nr. 4033466 din 11 martie 2017 (f. d. 217-225, vol. I).

76. Cu referire la bonul de plată seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012, în sumă de 10 000 de dolari (f. d. 25, vol. I), bonul de plată seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017, în suma de 7 000 de dolari SUA (f. d. 26, vol. I) și bonul de plată seria XL nr. 849193 din 03 martie 2017, în sumă de 5 000 de dolari (f. d. 27, vol. I), anexate în copie la materialele dosarului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că acestea nu probează suportarea cheltuielilor de judecată de către ÎCS „Boyaros” SRL, în cadrul procesului judiciar privind rezilierea acordului nr. 1 și a contractelor de cesiune nr. 1-1 și nr. 1-2 din 25 aprilie 2008, constatarea stingerii efectelor garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, restituirea prestațiilor și plata dobânzilor de întârziere.

77. Or, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că din conținutul copiilor bonurilor de plată seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012, seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017 și seria XL nr. 849193 din 03 martie 2017, nu rezultă că ÎCS „Boyaros” SRL ar fi efectuat plăți în contul BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii” pentru asistența juridică în legătură cu procesul judiciar privind rezilierea acordului nr. 1 și a contractelor de cesiune nr. 1-1 și nr. 1-2 din 25 aprilie 2008, constatarea stingerii efectelor garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, restituirea prestațiilor și plata dobânzilor de întârziere.

78. În susținerea opiniei enunțate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție stabilește că în bonul de plată seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012

lipsește denumirea și codul fiscal al entității care a încasat banii, iar la rubrica „denumirea mărfii (lucrărilor, serviciilor)” figurează inscripția „avans conform acordului adițional la contractul nr. 03/03-10 din 03 martie 2010”, din care nu urmează vreo mențiune că suma care ar fi fost încasată este în legătură cu dosarul pentru care solicită încasarea cheltuielilor (f. d. 25, vol. I).

79. În același timp, în bonul de plată seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017, la rubrica „denumirea mărfii (lucrărilor, serviciilor)” figurează inscripția „plată pentru prima instanță. Contract 03/03-10 din 03 martie 2010, acord adițional 04 aprilie 2012”, la fel, din care de asemenea nu rezultă că suma care ar fi fost încasată este în legătură cu dosarul pentru care se solicită încasarea cheltuielilor (f. d. 26, vol. I).

80. Totodată, în bonul de plată seria XL nr. 849193 din 03 martie 2017, la rubrica „denumirea mărfii (lucrărilor, serviciilor)” figurează inscripția „avans servicii juridice instanța apel. Contract 03/03-10 din 03 martie 2010, Acord adițional 04 aprilie 2012”, și de această dată lipsind vreo mențiune că suma care ar fi fost încasată are legătură cu dosarul pentru care solicită încasarea cheltuielilor. Totodată, la rubrica „semnătura beneficiarului” lipsește semnătura reprezentantului ÎCS „Boyaros” SRL.

81. Mai mult, analizând conținutul copiei bonului de plată seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012, instanța de recurs constată că la rubrica „semnătura beneficiarului” figurează o altă semnătură decât cea a reprezentantului/administratorului ÎCS „Boyaros” SRL la data pretinsei achitări, Elena Bogonosu, ci semnătura Svetlanei Tonciuc, care, la data semnării nu era administratorul ÎCS „Boyaros” SRL, or, potrivit datelor ce se conțin în materialele cauzei, ultima a devenit administratorul acesteia doar la 13 septembrie 2012.

82. În favoarea acestei ipoteze, Completul de judecată notează că potrivit informației nr. 475 din 29 septembrie 2017, oferite de IP „Agenția Servicii Publice”, Departamentul înregistrare și licențiere a unităților de drept, se constată că la 20 aprilie 2011, au fost consemnate în Registrul de stat date cu privire la desemnarea noului administrator al ÎCS „Boyaros” SRL – Elena Bogonosu, iar la 13 septembrie 2012, au fost consemnate în Registrul de stat date cu privire la desemnarea noului administrator al ÎCS „Boyaros” SRL – Svetlana Tonciuc (f. d. 171, vol. II).

83. Raportând aceste particularități la circumstanțele concrete ale cauzei, instanța de recurs constată că, în situația în care în bonul de plată seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012 a fost aplicată semnătura unei alte persoane decât a reprezentantului ÎCS „Boyaros” SRL, iar în bonurile de plată seria XL nr. 849193 din 03 martie 2017 și seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017 lipsește

semnătura reprezentantului ÎCS „Boyaros” SRL, precum și orice informație contabilă primară din care s-ar deduce că banii au fost achitați anume de către ÎCS „Boyaros” SRL și că ar fi fost reflectați în contabilitatea acesteia, bonurile de plată prezentate în susținerea cererii de chemare în judecată nu constituie probe pertinente și concludente care ar demonstra suportarea plăților respective de către ÎCS „Boyaros” SRL în dosarul pentru care solicită încasarea cheltuielilor.

84. Totodată, instanța de recurs reține că în bonurile de plată prezentate de ÎCS „Boyaros” SRL, sumele de bani sunt indicate în dolari SUA, deși bonurile de plată sunt documente primare cu regim special și pot fi eliberate doar pentru încasarea valutei naționale, așa cum rezultă din denumirea rubricilor, care includ mențiunea „lei”, precum și din prevederile art. 3 din Legea cu privire la bani nr. 1232 din 15 decembrie 1992 și art. 8 din Legea contabilității nr. 133 din 27 aprilie 2007, care impun efectuarea plăților doar în lei între rezidenți.

85. În partea ce ține de facturile seria MA nr. 0925437 din 04 aprilie 2012, seria MA nr. 0925416 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925417 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925449 din 12 septembrie 2012, seria MA nr. 2621392 din 01 februarie 2013, seria MA nr. 2621390 din 31 ianuarie 2013, seria MA nr. 2621432 din 08 noiembrie 2013 și seria WH nr. 4033466 din 11 martie 2017, anexate la materialele dosarului (f. d. 217, 219-225, vol. I), Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că nici acestea nu pot fi considerate probe veridice care ar demonstra faptul că anume ÎCS „Boyaros” SRL ar fi suportat aceste plăți în legătură cu dosarul pentru care solicită încasarea cheltuielilor.

86. La acest capitol, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că următoarele facturi au fost eliberate în baza diferitor contracte, care nu au legătură cu contractul pentru acordarea asistenței juridice pentru cauza de bază, și anume:

- factura seria MA nr. 0925437 din 04 aprilie 2012 – „servicii de avocat conform contractului 18/03-2010 din 03.03.2010”;
- factura seria MA nr. 0925416 din 31 iulie 2012 – „servicii de avocat conform contractului nr. 8G/2012 din 04 aprilie 2012”;
- factura seria MA nr. 0925417 din 31 iulie 2012 – „servicii de avocat conform contractului nr. 8G/2012 din 04 aprilie 2012 act nr. 2”;
- factura seria MA nr. 0925449 din 12 septembrie 2012 – „onorariu de avocat conform contractului nr. 15 din 03 decembrie 2010, act nr. 1 din 05 iunie 2012”;

- factura seria MA nr. 2621392 din 01 februarie 2013 – „servicii de avocat conform contractului nr. 8G/2012 din 04 aprilie 2012”;
- factura seria MA nr. 2621390 din 31 ianuarie 2013 – „servicii de avocat conform contractului nr. 8G/2012 din 04 aprilie 2012”;
- factura seria MA nr. 2621432 din 08 noiembrie 2013 – „servicii de avocat pentru luna conform contractului”;
- factura WH nr. 4033466 din 11 martie 2017 – „servicii avocat în baza contractului”.

87. Prin urmare, serviciile indicate în facturile menționate se referă la alte contracte, acorduri și nu confirmă faptul că plățile ar fi fost efectuate în legătură cu procesul judiciar ce a avut drept obiect rezilierea acordului nr. 1 și a contractelor de cesiune nr. 1-1 și nr. 1-2 din 25 aprilie 2008, constatarea stingerii efectelor garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, restituirea prestațiilor și plata dobânzilor de întârziere.

88. Astfel, în absența unei informații concludente cu privire la natura serviciilor prestate, facturile seria MA nr. 0925437 din 04 aprilie 2012, seria MA nr. 0925416 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925417 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925449 din 12 septembrie 2012, seria MA nr. 2621392 din 01 februarie 2013, seria MA nr. 2621390 din 31 ianuarie 2013, seria MA nr. 2621432 din 08 noiembrie 2013 și seria WH nr. 4033466 din 11 martie 2017 nu dovedesc emiterea lor în temeiul contractului de prestare a serviciilor nr. 03/03-10 din 03 martie 2010 și acordului adițional la acesta din 04 aprilie 2012.

89. Mai cu seamă că, prin prisma actelor cauzei, se atestă că BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii” a prestat servicii juridice pentru ÎCS „Boyaros” SRL și în cadrul altor dosare.

90. Pe cale de consecință, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că ÎCS „Boyaros” SRL nu a demonstrat legătura acestor facturi cu procesul judiciar în legătură cu dosarul pentru care este solicitată încasarea cheltuielilor.

91. Astfel fiind, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind eronată concluzia primei instanțe și a instanței de apel precum că bonurile de plată seria EO nr. 633459 din 14 iunie 2012, seria XL nr. 849194 din 03 martie 2017 și seria XL nr. 849193 din 03 martie 2017, dar și facturile seria MA nr. 0925437 din 04 aprilie 2012, seria MA nr. 0925416 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925417 din 31 iulie 2012, seria MA nr. 0925449 din 12 septembrie 2012, seria MA nr. 2621392 din 01 februarie 2013, seria MA nr. 2621390 din 31 ianuarie 2013, seria MA nr. 2621432 din 08 noiembrie 2013 și seria WH nr. 4033466 din 11 martie 2017, anexate la materialele dosarului de ÎCS „Boyaros”

SRL în susținerea pretențiilor înaintate, fac dovada plăților în temeiul contractului de asistență juridică nr. 03-03/10 din 03 martie 2010 și acordului adițional la acesta din 04 aprilie 2021.

92. Într-o altă ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că doar factura seria MA nr. 0925438 din 04 aprilie 2012, eliberată ÎCS „Boyaros” SRL de către BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii”, în sumă de 37 000 de lei, poate fi considerată o probă concludentă a faptului că aceasta se referă anume la contractul de asistență juridică nr. 03-03/10 din 03 martie 2010 și acordul adițional la acesta din 04 aprilie 2021 (f. d. 218, vol. I).

93. De altfel, potrivit contractului de asistență juridică nr. 03-03/10 din 03 martie 2010, se atestă că serviciile prestate de către BAA „Păduraru Brașoveanu & Partenerii”, în persoana avocatului Ion Păduraru, se acordă anume pentru cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de ÎCS „Boyaros” SRL împotriva ÎCS „Red Union Fenosa” SA privind constatarea rezoluțiunii contractelor de cesiune din 25 aprilie 2008 (f. d. 82, vol. II).

94. Cu referire la susținerea recurentului ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, potrivit căreia cheltuielile de judecată nu ar trebui încasate integral doar de la acesta, deși în acțiunea de fond pentru care se solicită compensarea cheltuielilor de asistență juridică figurau patru pârâți, iar reclamantul ÎCS „Boyaros” SRL a solicitat compensarea doar de la unul dintre ei, instanța de recurs reține următoarele.

95. Potrivit art. 530 din Codul civil (în vigoare la data introducerii acțiunii), în cazul în care doi sau mai mulți debitori datorează o prestație în mod solidar, fiecare este ținut să execute întreaga obligație, iar creditorul poate solicita executarea integrală de la oricare dintre debitori.

96. Conform art. 533 din Codul civil (în vigoare la data introducerii acțiunii), creditorul are dreptul să pretindă executarea obligației, în întregime sau parțial, de la oricare dintre debitorii solidari, iar până la executarea integrală, toți rămân obligați.

97. De asemenea, art. 544 Cod civil (în vigoare la data introducerii acțiunii), prevede că debitorul solidar care a executat obligația are dreptul să exercite o acțiune în regres împotriva celorlalți debitori solidari, pentru partea ce le revine. În lipsa unei determinări concrete a cotelor, obligația se prezumă a fi egală între aceștia.

98. În speță, reclamantul ÎCS „Boyaros” SRL a solicitat compensarea cheltuielilor de asistență juridică doar de la pârâțul ÎCS „Premier Energy Distribution” SA, ceea ce este în conformitate cu dispozițiile legale susmenționate. Recurentului îi revine, potrivit legii, dreptul de a exercita o acțiune în regres împotriva celorlalți trei pârâți.

99. Prin urmare, instanța de recurs constată că argumentul recurentului este neîntemeiat.

100. Drept urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de ÎCS „Boyaros” SRL și de a încasa de la ÎCS „Red Union Fenosa” SA, în beneficiul ÎCS „Boyaros” SRL, suma probată prin factura seria MA nr. 0925438 din 04 aprilie 2012, în cuantum de 37 000 de lei, cu titlu de cheltuieli de asistență juridică suportate în procesul judiciar privind rezilierea acordului nr. 1 și a contractelor de cesiune nr. 1-1 și nr. 1-2 din 25 aprilie 2008, constatarea stingerii efectelor garanției bancare nr. 161 din 25 aprilie 2008, ca fiind reală, necesară și rezonabilă, fapt ce denotă netemeinicia deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe privind încasarea sumei de 359 518 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică acordată.

101. Față de toate aceste considerente, prima instanță și instanța de apel într-un mod neîntemeiat au considerat că în cauza dedusă judecării s-a stabilit existența condițiilor pentru încasarea sumei solicitate, și anume, a onorariului determinat de părți și achitat în baza bonurilor de plată determinate.

102. Mai mult decât atât, netemeinicia deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe se atestă și prin faptul că instanțele de judecată ierarhic inferioare au trecut cu vederea faptul că la materialele dosarului lipsește lista detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora, cu tariful și orarul.

103. Sub acest aspect, instanța de recurs remarcă că, în acord cu reperatele jurisprudențiale ale Curții Europene a Drepturilor Omului, cheltuielile pentru asistența juridică trebuie să fie necesare, realmente angajate și rezonabile ca mărime (hot. *Amihalachioaie v. Moldova*, 2004, § 47).

104. Pentru dovada cheltuielilor suportate, prin prisma practicii CtEDO, se evidențiază necesitatea prezentării, de către partea care pretinde compensarea cheltuielilor, a următoarelor documente: a) dovada achitării onorariilor avocaților (copii de pe dispozițiile de plată prin virament sau bonurile de plată); b) copia de pe facturile de strictă evidență, emisă pentru clienți-persoane juridice și în alte cazuri stabilite de legislație; c) listă detaliată a actelor/acțiunilor efectuate de avocat și a timpului aferent acestora (cu tariful și orarul).

105. Bunăoară, în cauza *Lupăcescu și alții v. Moldova* (2006, § 40), Curtea a decis să nu aloce la doi reclamanți nicio sumă cu titlu de costuri și cheltuieli, din motivul neprezentării informației cu privire la numărul de ore lucrate de reprezentant și tariful perceput de acesta pentru o oră de lucru.

106. În același context, stabilind dacă costul asistenței juridice solicitate de reclamant este rezonabil, CtEDO a luat în calcul noutatea și complexitatea

chestiunilor de fapt și de drept puse în discuție (hot. *Manole și alții v. Moldova*, 2010, § 11).

107. Completul de judecată statuează că dreptul la un proces echitabil, garantat de art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, prezumă dreptul la o hotărâre motivată. Motivarea este o parte a hotărârii în care instanța judecătorească în mod obligatoriu își expune concluziile formulate în privința cauzei deferite spre soluționare.

108. Completul de judecată reamintește că Articolul 6 § 1 din Convenție implică, din partea „instanței”, obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, a argumentelor și a probelor prezentate de către părți (*Perez v. Franța [MC]*, nr. 47287/99 din 12 februarie 2004, § 80; *Loupas v. Grecia*, nr. 21268/16 din 20 iunie 2019, § 37; *Capacchione v. Republica Moldova* din 30 noiembrie 2021, § 19).

109. De asemenea, potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene pentru Drepturile Omului, acest articol obligă instanțele să își motiveze deciziile sale. Întinderea obligației de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie analizată în lumina circumstanțelor fiecărei cauze. Fără a necesita un răspuns detaliat la fiecare argument invocat de către un reclamant, această obligație presupune, totuși, că o parte la procedura judiciară poate aștepta un răspuns specific și explicit la acele argumente care sunt decisive pentru rezultatul procedurii în cauză (*Paixão Moreira Sá Fernandes v. Portugalia*, nr. 78108/14 din 25 februarie 2020, § 71 și cauzele citate în aceasta; *Caraman v. Republica Moldova* din 16 februarie 2021, § 23).

110. Ținând cont de considerentele elucidate *supra*, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, și de a emite o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii.

111. În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite cererea de recurs depusă de Întreprinderea cu Capital Străin „Premier Energy Distribution” Societate pe Acțiuni.

Casează decizia din 07 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 24 ianuarie 2020 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea cu Capital Străin „Boyaros” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Premier Energy Distribution” Societatea pe Acțiuni,

intervenienți accesorii Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni, Societatea cu Răspundere Limitată „Premier Energy” și Societatea pe Acțiuni „Moldcarton” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică și emite o hotărâre nouă prin care:

Admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea cu Capital Străin „Boyaros” Societate cu Răspundere Limitată împotriva Întreprinderii cu Capital Străin „Premier Energy Distribution” Societatea pe Acțiuni, intervenienți accesorii Banca Comercială „Energbank” Societate pe Acțiuni, Societatea cu Răspundere Limitată „Premier Energy” și Societatea pe Acțiuni „Moldcarton” cu privire la încasarea cheltuielilor de asistență juridică.

Încasează din contul Întreprinderii cu Capital Străin „Premier Energy Distribution” Societatea pe Acțiuni în beneficiul Întreprinderii cu Capital Străin „Boyaros” Societate cu Răspundere Limitată suma de 37 000 de lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică acordată.

În rest, respinge cererea de chemare în judecată depusă de Întreprinderea cu Capital Străin „Boyaros” Societate cu Răspundere Limitată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni